

Шаркова Віта Володимирівна, аспірант
кафедри забезпечення фінансової безпеки та
фінансового розслідування Національної
академії внутрішніх справ

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Корупція є вагомим дестабілізуючим чинником, що впливає на сталий розвиток здорового і конкурентоздатного суспільства та значною мірою гальмує економічну безпеку держави в цілому. Прояви корупційних ризиків має руйнівний вплив на реформаційні процеси у сфері публічних закупівель, також є вагомою ланкою та загрозою, що знижує рівень ефективності здійснені процедур закупівель, відповідно до принципів передбачених ст. 3 Закону України «Про публічні закупівлі», таких як: добросовісна конкуренція серед учасників, максимальна економія та ефективність, відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель, недискримінація учасників, об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій, запобігання корупційним діям і зловживанням.

Наразі продовжено впровадження подальших змін у сфері публічних закупівель, імплементуючи в вітчизняне законодавство, міжнародні та національні нормативні акти та правила на основі досвіду та відповідних практик зарубіжного законодавства, які направлені адаптувати чинне законодавство до Директив Європейського Союзу та у відповідності до Стратегії реформування системи публічних закупівель (дорожньої карти), тому саме на етапі нормотворення дуже важливо передбачити усунення умов та причин виникнення корупційних ризиків.

За даними опублікованого публічного звіту «Про діяльність Державної аудиторської служби України» за останні роки попереджено провипусків у сфері закупівель на загальну суму 50,1 млрд грн. у тому, числі в 2016 році - 13,2 млрд грн., 2017 - 16,8 млрд грн. та в 2018 році - 20,1 млрд грн [1].

Незважаючи на активну Антикорупційну політику Держави вищезазначена динаміка свідчить про те, що на сьогодні існують «схеми», які можуть вплинути на об'єктивність та неупередженість під час процесу організації та проведення закупівлі.

За останній час залишаються відпрацьовані «схеми» спрямовані на конкретних виробників та постачальників робіт та послуг, де замовник та учасники процедури закупівель за попередньою змовою використовують: спаринг-партнерство, допуск компаній з «чорного списку» Антимонопольного комітету України, перемогу пов'язаних компаній, перемогу фіктивних підприємств, дроблення закупівель, дискримінацію учасників, вибірковість при визначенні переможців, де замовник при однакових порушеннях учасників тендерів по-різному оцінює їх [2].

Ураховуючи це, логічно констатувати, що типові корупційні ризики мають своє коріння, ще до самої процедури закупівель та мають соціально- психологічний характер, що інтерпретується змовою певного

Відповідно до роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011 за поширеністю корупційні ризики в діяльності державних службовців розташовуються в такому порядку:

- недоброчесність державних службовців;
- виникнення конфлікту інтересів;
- безконтрольність з боку керівництва;
- наявність дискреційних повноважень.

Перше місце серед корупційних ризиків не випадково посідає недоброчесність поведінки державних службовців.

Етично-психологічні аспекти та соціально-правові фактори мають досить великий вплив на сумлінність державних службовців при виконанні останніми посадових обов'язків, оскільки державний службовець завжди приймає рішення у першу чергу на підставі власного досвіду, психологічного відношення до виконуваної роботи, а також ґрунтуючись на особистих переконаннях і персональному соціально-матеріальному становищі [2].

Високі етичні цінності та сформоване доброчесне відношення посадової особи до виконання своїх обов'язків в сфері публічних закупівель є фундаментальною умовою для ефективного здійснення основних функцій системи закупівель за принципами визначеними законодавством.

На теперішній час постає питання, чи повинен керівник органу, члени тендерного комітету, уповноважена особа на здійснення функції проведення процедури закупівлі інформувати Комісію з оцінення корупційних ризиків про дружні відносини, позаслужбові стосунки та про будь-які інші контакти з учасниками процедури закупівлі (спроби таких контактів), ураховуючи, те що вищезазначені відносини відповідно до Закону України «Про Запобігання корупції» можуть мати потенційний конфлікт інтересів.

Зазначений антикорупційний захід є дієвим інструментом при розробці Антикорупційних програм (планів) та може сприяти зменшенню корупційних проявів в сфері публічних закупівель.

Список використаних джерел

1. Публічний звіт. Державна аудиторська служба України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/rib1I8b/ai1c1e/131387>.

2. Сайт Укрінформ. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2543102-prozorro-sim-shem-obhodu-sim-metodiv-borotbi-z-tim.html>.

3. Роз'яснення. Міністерство юстиції України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://o1d.minjust.gov.ua/34678>.